

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*

Mustafa DURMUŞ¹

Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID:0000-0002-7559-4187

Ayşe OKANLI²

İstanbul Medeniyet Üniversitesi
ORCID:0000-0002-6228-1624

ÖZ

Çalışma üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılıklarını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Muş il merkezinde bulunan Muş Alparslan Üniversitesi'nde Mart-Şubat 2015 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evreninin Muş Alparslan Üniversitesi'nde tüm lisans bölümlerinin 1. ve 4. sınıfı olmak üzere 397 öğrenci olmuştur. Veri toplamada "Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ait sorular", "Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" ve "Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma için etik kurul onayı ve kurum izni alındıktan sonra sınıf ortamında öğrencilere açıklamalar yapılarak gönüllülük esasına göre veriler toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzdelik hesaplama, verilerin dağılımı, bağımsız gruplarda T-testi, Spearman Koreleasyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi ve Tek Yönlü Varyans Analizi Testi kullanılmıştır. Öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamalarının 98.52 ± 17.78 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin problem çözme becerileri puan ortalamaları 102.72 ± 21.85 olarak bulunmuştur. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda; öğrencilerin yaşları, anne eğitim durumları, okul yaşamında kendilerini başarılı bulma durumları ve ailelerinin kendilerine karşı tutum değerlendirmeleri ile psikolojik dayanıklılık puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Ayrıca öğrencilerin yaşları, anne eğitim durumları ve ailelerin gelir düzeyi ile problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Problem çözme becerileri puan ortalaması azaldıkça psikolojik dayanıklılık puan ortalamasının arttığı tespit edilmiştir. Problem çözme ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p = 0.000$). Öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının orta düzeyde olduğu, ekonomik durumun, anne eğitim durumunun, okul yaşamının, aile tutumunun dayanıklılığı etkilediği, problem çözme becerilerinin psikolojik dayanıklılığı etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Öğrenci, Psikolojik Dayanıklılık, Problem Çözme

A RESEARCH ON THE EVALUATION PROBLEM-SOLVING SKILLS AND RESILIENCE OF THE UNIVERSITY STUDENTS'

ABSTRACT

The study was conducted in order to examine the factors affecting Problem Solving Skills and Resilience of the Undergraduates. The study was conducted at Muş Alparslan University in Muş between February and March 2015. The research sample has 397 students in Mus Alparslan University, including the first and fourth grades of all undergraduate departments. In the data collection process, "Questions about sociodemographic characteristics of the students", "Adult Resilience Scale" and "Problem Solving Inventory" were used. After the approval of the ethics committee for the research and the permission of the institution, the students were informed about the study in the classroom environment and the data were collected on the basis of volunteerism. In the evaluation of the data, frequency and percentage calculation, distribution of data, T-test in Independent Groups, Spearman Correlation Analysis, Multiple Regression Analysis and One Way Variance Analysis Test were used. Resilience average score of the students was determined to be 98.52 ± 17.78 . Students' problem-solving skills average points was found as 102.72 ± 21.85 . As a result of evaluation of research data; it was found that the difference between the mean age of the students, the mother's educational status, self-efficacy in school life and their parents' attitudes towards themselves and their resilience scores were statistically significant ($p < 0.05$). In addition, it was determined that the difference between the average age of the students, the mother's education level and the income level of the families and the average of the problem-solving ability scores were statistically significant ($p < 0.05$). It was determined that as the average score of problem solving skills decreased, the average score of psychological resilience increased. There was a significant relationship between problem solving and psychological resilience ($p = 0.000$). It was seen that the students had moderate psychological resilience, and that the economic status, mother education, school life, family attitudes, and problem solving skills affected psychological resilience.

Key Words

Problem Solving, Resilience, Students

*Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinin özetidir ve IV. Uluslararası VIII. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresinde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

¹ Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, e-posta: m.durmus@alparslan.edu.tr

² Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, e-posta: ayse.okanli@medeniyet.edu.tr

Alıntı: Durmuş, M., Okanlı, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılık düzeylerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(4), 177-189.

Giriş

Üniversite yılları, bireylerin benlik bütünlüğünü tamamlayabildiği ve kendilerini ispatlayabilme gayreti içerisinde oldukları, ayrıca üniversiteli olmaktan kaynaklanan problemlerle başa çıkılabilen ve sosyal uyum ile hızlı bir şekilde meydana gelen genç-yetişkinliğe bir geçiş sürecidir. Üniversite eğitimine devam etmekte olan bireyler karşılaştıkları zorluklara karşı ve bu zorlukların üstesinden gelebilme yeterliliğine sahip değilse, kendilerini güçsüz hissedebilirler, fiziksel ve psikolojik problemler yaşayabilirler (Rickwood, Deane, Wilson, & Ciarrochi, 2005), Terzi (2016). Problemler, huzursuzluklar, stresörler insanın var olduğu andan itibaren varlığını devam ettirmektedirler. Hemşirelik öğrencileri sürekli olarak farklı tiplerde streslerle yüzleşmektedir (Manzano García, Calvo, & Carlos, 2012), (Magnussen & Amundson, 2003). Hemşirelik öğrencileri eğitimleri boyunca streslidirler. Onların stres düzeyleri, eğitimleri ilerledikçe psikolojik sorunlar ile beraber artmaya devam etmektedir (Deary, Watson, & Hogston, 2003). Hemşirelik lisans mezunları bugünlerde stresli durumları daha belirgin olarak yaşamaktadırlar. Ayrıca ciddi psikolojik sorunlarla koleje ve üniversiteye gelen öğrenci sayısı gittikçe artmaktadır (Storrie, Ahern & Tuckett, 2010).

Stresöre neden olan faktörlere rağmen, üniversiteli gençlerin içinde buldukları zorlu durumlardan hızlı bir şekilde çıkabilmelerinde etkili olan özelliklerinden birisi psikolojik sağlamlıktır. Bu gençler psikolojik sağlamlık yönünden güçlülere, fizyolojik gelişim dönemlerine uyumlu olarak, ruhsal gelişimlerini devam ettirecek, yaşam içerisinde üstlenmiş oldukları rolü pozitif olarak eğitim hayatına yansıtacaktır (Earvolino-Ramirez, 2007). Yapılan birçok çalışmada hemşirelik öğrencilerinin öğrenim hayatlarında psikolojik dayanıklılığın yararlarından faydalandığını göstermektedir. Psikolojik dayanıklılık hemşirelik öğrencilerinin karşılaştığı sorunlara ve öğrenim amaçlarına katkıda bulunmaktadır. Ancak hemşireliğin dayanıklılık ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı artmasına karşın, hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık tanımı sınırlı kalmıştır (Wells, Free, & Adams, 2007).

Birçok uzman dayanıklılığın çeşitli stratejiler ve süreçler boyunca teşvik edilen uygulamalardan sonra dayanıklılık geliştirilebileceği ve öğretilebileceğini iddia etmektedir (Seligman, Ernst, Gillham, Reivich, & Linkins, 2009), (Yung, Fung, Chan, & Lau, 2004). Psikolojik dayanıklılığı etkileyen önemli değişkenlerden biriside problem çözme becerileridir. Problem çözme becerisi ise hem içsel hem de dışsal arzuların zihinsel olarak davranışlara yansımalarıdır. Kişinin amacına ulaşmasında, kişinin gereksinimleri, inancı, yetenekleri davranışları problem çözme ile ilgilidir. Problem çözme becerisi hedefe ulaşmada karşılaşılan zorlukların üstesinden gelinebilmesidir (Earvolino-Ramirez, 2007).

Problem çözme becerileri ile ilgili yapılmış çalışmalarda; problem çözme becerilerinin geliştirilmesinin bu yöndeki eğitimler ile olabileceği vurgulanmakta ve problem çözme becerilerin sosyal becerileri etkileyen önemli bir yordayıcı olduğu literatürde yer almaktadır (Günüşen & Üstün, 2011; Özlek, 2003; Yıldız, 2006). Ayrıca, üniversite öğrencileri içerisinde sağlık ile ilgili bölümler ele alındığında, problem çözme becerisi olan, hızlı ve etkili düşünen, iyi bir iletişim, ekip işbirliğini yürütebilme yeteneğine sahip sağlık hizmeti veren personellerin yetiştirilmesi, bireylere verilen bakımın kalitesini de arttıracaktır (Günüşen & Üstün, 2011; Kanbay, Aslan, Elif, & Kılıç, 2013).

Üniversite hayatı içerisinde öğrenime devam eden bireylerin psiko-sosyal değişkenlerin iyi bilinmesi, sorunların irdelenmesiyle probleme dair bulguların tespit edilmesi ve bu bilgiler ışığında bireylerin adaptasyon süreçlerini hızlandıracak ve artıracak yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını arttırmak için, dayanıklılığı etkileyen değişkenlerin belirlenmesi ve müfredat içerisinde bu konunun değerlendirilmesi önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla üniversite öğrencilerinde problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmanın Soruları

- 1.Öğrencilerin problem çözme becerileri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri nasıldır?
- 2.Öğrencilerin problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılık düzeyi arasında ilişki var mıdır?
- 3.Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmamızda, bireylerin psikolojik dayanıklılıkları ile problem çözme becerilerini etkileyen faktörler ve öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla, tarama modellerinden tanımlayıcı ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2016). İlişkisel tarama modelinde, iki veya daha çok sayıdaki değişkenin aralarındaki değişimin varlığını ve derecesini saptamayı amaçlayan bir araştırma modelidir. Aynı zamanda araştırma, üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ve psikolojik dayanıklılıkları ile cinsiyeti, yaşı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaşadıkları yerler ve ailelerinin gelir düzey durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapıldığı için nedensel karşılaştırma modelini içermektedir. Nedensel karşılaştırma araştırma modeli, araştırma kapsamına giren katılımcılara ait farklılıkların nedenlerini veya sonuçlarını koşullara müdahale etmeksizin incelemeyi hedefler (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Muş Alparslan Üniversitesinde lisans eğitimi alan öğrenciler oluşturdu. Lisans eğitimi alan toplam öğrenci sayısı 5768'dir. Tüm evrene ulaşmanın imkânsız olduğu araştırmalarda evrenin tamamı üzerinde çalışma yapmak yerine bu evreni temsil edebilecek niteliklere sahip bir örneklem üzerinde araştırma yapmak bilim adamlarına büyük bir rahatlık sağlar (Ural ve Kılıç, 2010). Evreni oluşturan öğrenci listelerinin alınması durumunda, doğrudan tabakalara ayırma ve her bir tabakadan ağırlığı oranında örneklem alma evrende bulunan homojen alt grupların örneklemde temsilliliğini garanti altına alır (Büyüköztürk vd., 2016). Bu sebeple oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak evreni bilindiği durumlarda kullanılan formül hesaplanması sonucunda 397 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Araştırmacının evrenini ve evreninin alt tabakalarını saptadıktan sonra, her tabaka içinden seçkisiz örnekleme yöntemini kullanarak örneklemini oluşturabileceğini belirten Yıldırım ve Şimşek (2016), önemli olanın evren içindeki alt tabakaların varlığından yola çıkarak evren üzerinde çalışmak olduğunu belirtmektedirler. Can (2017) ise, evrenden seçilen katmanların büyüklüklerinin farklı olması durumunda, alt evrenlerden örnekleme alınacakların, her bir alt evrenin evren içindeki oranı dâhilinde belirleneceğini belirtmektedir.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan sosyo-demografik özellikleri içeren 10 soruluk kişisel bilgi formu, problem çözme envanteri ve yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği toplanarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaşadıkları yerler ve ailelerinin gelir düzeylerine ait bilgileri içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

Problem Çözme Envanteri: Heppner ve Peterson adlı araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ergen ve yetişkin bireylerin karşılaştıkları problemleri çözme becerisi açısından kendilerini algılayışını ölçmektedir. 35 sorudan oluşmaktadır. Sorulara 1-6 arasında puan verilmektedir (Heppner & Krauskopf, 1987). Puanların yükselmesi, kişinin problem çözme becerileri açısından kendini yeterli düzeyde algılamadığını

gösterir. Puan aralıkları 32-192 arasındır. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.90, ölçeğin alt ölçeklerinin Cronbach Alfa değeri 0.72-0.85 arasındır. Alt ölçeklere ait test tekrar test güvenilirliği, $r=0.83$ - $r=0.89$ arasındır. Ölçek, Şahin ve arkadaşlarınca (1993) Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.88 bulunmuştur. (Şahin, Şahin, & Heppner, 1993). Bu çalışmada ise Cronbach Alfa değeri 0.76 olarak saptanmıştır. Ölçek üç faktörlüdür.

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği: Friborg ve arkadaşlarınca (Friborg, Hjemdal, Rosenvinge, & Martinussen, 2003) 2005'te geliştirilmiştir. Basım ve Çetin'ce (Basım & Çetin, 2011) Türkçe'ye uyarlanmıştır. Puanların artması psikolojik dayanıklılığın artışına işaret etmektedir. Türkçe uyarlamasında Cronbach Alfa değeri 0.86 olarak saptanmıştır. Bu çalışmada Cronbach Alfa değeri 0.84 olarak saptanmıştır.

Verilerin Toplanması

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul biriminden onay alındıktan sonra, araştırmanın yapılabilmesi için Muş Alparslan Üniversitesinden yazılı izin alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından sınıflarda ders aralarında, süre yetiştirmediği zaman dersin sorumlu öğretim elemanından izin alınarak öğrenciler 25-30 dakika süre ile yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 24.0 paket programını kullanılarak analiz edildi. Sayısal değişkenlere ilişkin verilerin normal dağılıma uyup uymadığını anlamak için Shapiro Wilk Normallik Testi kullanıldı. Shapiro Wilk Testine göre problem çözme becerileri ve psikolojik dayanıklılık ölçek puan ortalamalarının normal dağıldığı ($p>0.05$) belirlenmiştir. İstatistiksel analizler %95 güven aralığında, ($p<0.05$) önem düzeyinde değerlendirildi.

Öğrencilerin sosyodemografik verilerinin tanımlanmasında sayı ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Cinsiyet, yaş, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, yaşadıkları yere göre ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırılması; iki grup arasında Bağımsız Gruplarda T-Testi, üç ve üzerindeki grupların karşılaştırılması ise One Way ANOVA Analizi kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiler Pearson's Korelasyon Analizi kullanılarak hesaplanmıştır.

Etik İlkeler

Araştırmaya geçilmeden önceki süreçte Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için etik açısından uygunluk ve bu üniversitede araştırmanın gerçekleştirilmesi için izin alınmıştır. Araştırmaya katılan bireyler konuyla ilgili olarak bilgilendirilmiş ve sözlü bir biçimde onamları alınmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın tek kurumda yapılması sınırlılığdır.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (n= 397)

Özellik	N	%
1.Sınıf	202	50.9
4.Sınıf	195	49.1
Cinsiyet		
Kadın	210	52.9
Erkek	187	47.1
Yaş		
17-20	101	25.5
21-24	207	52
25 ve üzeri	89	22.5
Anne eğitim durumu		
Okuryazar	61	15.4
İlköğretim	131	33
Ortaöğretim	64	16.1
Yükseköğretim	18	4.5
Okuryazar değil	123	31
Baba eğitim durumu		
Okuryazar	46	11.6
İlköğretim	120	30.2
Ortaöğretim	141	35.5
Yükseköğretim	66	16.7
Okuryazar değil	24	6
Uzun süre yaşadığınız yer		
Köy	94	23.7
Kasaba	63	15.9
Şehir	240	60.4
Ailenizin gelir düzeyi		
Düşük	54	13.6
Orta	306	77.1
Yüksek	37	9.3
Toplam	397	

Tablo 1’de Çalışmada öğrencilerin çoğunluğu 21-24 yaş (%52), öğrenci annelerinin ilkokul düzeyinde (%33), babalarının ortaöğretim düzeyinde eğitilmiş oldukları (%35.5), katılımcıların (%60.4) şehirde yaşadığı ve ekonomik durumun (%77.1) orta seviyede olduğu belirtilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları

Ölçekler	Min-Max	Ort ±Ss
YPDÖ Toplam Puan	41-155	98.52±21.85
Yapısal Stil	4-20	12.59±3.58
Gelecek Algısı	4-20	12.60±3.29
Kendilik Algısı	6-30	19.09±4.65

Sosyal Yeterlik	6-30	18.71±4.41
Aile Uyumu	6-30	19.54±4.48
Sosyal Kaynaklar	7-35	22.45±4.82
PÇE Toplam Puan	47-178	102.7±21.85
Problem Çözme Güveni	13-58	29.37±8.80
Yaklaşma Kaçınma	22-91	51.7± 1.20
Kişisel Kontrol	8-35	21.76 ± 5.41

YPDÖ: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, PÇE: Problem Çözme Envanteri.

Tablo 2’de öğrencilerinin YPDÖ ve PÇE puan ortalamaları yer almaktadır. Öğrencilerin aldıkları en yüksek puan ortalamaları Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği “sosyal kaynaklar alt boyutu” 22.45±4.82’dir. Öğrencilerin problem çözme becerileri içinde en yüksek puanı 51.7±1.20 ile “Yaklaşma kaçınma alt boyutu” tespit edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin yaşları, anne eğitim durumu ve gelir düzeyine göre PÇE’nin alt grup puan dağılımı (n=397)

Özellikler	Problem Çözme Güveni	Yaklaşma Kaçınma	Kişisel Kontrol	Toplam Puan
Öğrencinin Yaşı	Ort±Ss	Ort±Ss	Ort±Ss	Ort±Ss
17-20 (n=101)	28.34±7.96	49.79±9.63	21.21±5.27	99.35±17.72
21-24 (n=207)	29.96±8.86	52.69±12.07	22.14±5.35	104.80±22.85
25 ve üzeri (n=89)	28.02±9.06	48.53±12.48	20.57±6.11	102.72±23.40
Test ve anlamlılık	F=1.74, p<0.05	F=3.67, p<0.05	F=2.03, p<0.05	F=3.60, p<0.05
Anne Eğitim Durumu				
Okuryazar(n=61)	30.07±10.09	52.30±13.71	22.33±6.26	104.72±25.99
İlköğretim(n=131)	29.66±9.13	51.89±11.81	22.60±5.30	104.16±22.26
Ortaöğretim(n=64)	28.07±7.60	48.02±10.63	20.27±5.07	96.37±19.37
Yükseköğretim(n=18)	28.52±8.27	51.16±13.31	19.04±4.80	98.73±22.84
Okuryazar değil (n=23)	29.51±8.05	52.79±10.28	21.76±5.12	104.07±19.85
Test ve anlamlılık	F=0.54, p<0.05	F=1.94, p<0.05	F=3.38, p<0.05	F=2.34, p<0.05
Ailenin gelir düzeyi				
Düşük (n=54)	29.80±6.55	50.20±10.67	21.06±4.79	101.07±17.26
Orta (n=306)	29.41±9.06	52.22±11.67	22.12±5.52	103.75±22.55
Yüksek (n=37)	28.43±8.29	48.25±12.12	19.84±4.95	96.53±21.32
Test ve anlamlılık	F=2.21, p<0.05	F=1.30, p<0.05	F=1.10, p<0.05	F=1.99, p<0.05

Tablo 3’de Öğrenci yaşları, anne eğitim düzeyleri ve aile gelirlerine göre problem çözme toplam puanı ile ölçek alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin yaşları, anne eğitim durumu, kendisini başarılı bulma durumu, aile tutumuna göre YPDÖ’nün alt grup puan dağılımı (n=397)

Özellikler	Gelecek Algısı	Yapısal Stil	Kendilik Algısı	Sosyal Yeterlik	Aile Uyumu	Sosyal Kaynaklar	Toplam Puan
Öğrencinin Yaşı							
17-20	12.28±3.45	12.51±3.12	19.00±4.70	18.55±4.60	18.81±4.68	22.31±3.72	99.35±17.72
21-24	12.76±3.75	12.71±3.38	19.24±4.66	18.87±4.45	19.81±4.50	22.77±5.24	104.80±22.85
25 ve üzeri	12.25±2.52	12.10±3.20	18.27±4.49	18.02±3.53	19.56±3.57	20.56±3.94	97.13±23.40
Test ve anlamlılık	F=0.57,p>0.05	F=0.81,p>0.05	F=0.58,p>0.05	F=0.70,p>0.05	F=0.68,p>0.05	F=3.42,p>0.05	F=0.66,p<0.05
Anne Eğitim Durumu							
Okuryazar	12.67±3.42	12.97±3.48	19.27±4.89	18.89±4.87	19.41±4.87	23.08±5.36	104.72±25.99
İlköğretim	12.44±3.67	12.08±3.19	19.03±4.85	18.11±4.52	19.54±4.52	22.13±4.92	104.16±22.26
Orta öğretim	13.05±3.21	12.47±3.02	18.64±3.85	18.77±4.12	19.34±4.12	21.99±4.62	96.37±19.37
Yükseköğretim	11.71±2.53	11.43±2.58	17.87±2.71	17.59±3.54	19.03±3.54	22.60±3.08	98.73±22.84
Okuryazar değil	12.60±3.58	13.21±3.45	19.48±4.93	19.40±4.60	19.77±4.60	22.72±4.77	104.07±319.85
Test ve anlamlılık	F=0.59, p<0.05	F=2.66, p<0.05	F=0.69, p<0.05	F=1.68, p<0.05	F=0.18, p<0.05	F=0.65, p<0.05	F=1.01, p<0.05
Kendisini Başarılı Bulma Durumu							
Evet	12.68±3.66	12.83±3.38	19.33±4.78	18.75±4.48	19.68±4.50	22.47±4.91	103.68±22.76
Hayır	12.30±3.29	11.87±2.89	18.32±4.17	18.59±4.20	19.09±4.41	22.39±4.56	99.64±18.47
Test ve anlamlılık	t=0.96,p<0.05	t=2.70,p<0.05	t=1.97,p<0.05	t=0.31, p>0.05	t=1.11, p>0.05	t=0.14, p>0.05	t=1.57, p>0.05
Ailenin Kendisine Karşı Tutumu							
Olumlu	12.60±3.61	12.68±3.31	19.20±4.72	18.71±4.47	19.68±4.58	22.56±4.87	102.50±21.66
Olumsuz	12.46±3.29	11.74±3.01	17.95±3.79	18.74±3.75	17.98±2.94	21.31±4.16	105.01±24.11
Test ve anlamlılık	t=0.22, p>0.05	t=1.72, p>0.05	t=1.78, p>0.05	t=0.33, p>0.05	t=2.11,p<0.05	t=1.45, p>0.05	t=1.50,p<0.05

YPDÖ: Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Tablo 4’de Öğrencilerin yaşları ile YPDÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre YPDÖ toplam puanı ile ölçek alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin aile tutumu ele alındığında aile uyumu ölçek alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel

olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Aile tutumu incelendiğinde sosyal kaynaklar alt boyut puan ortalamasının diğer alt boyut puan ortalamalarından daha yüksek bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Psikolojik dayanıklılık puan ortalamaları ile problem çözme becerileri puan ortalamaları arasındaki ilişki

	Psikolojik Dayanıklılık	Problem Çözme Güveni	Kişisel Kontrol	Yaklaşma Kaçınma
Psikolojik Dayanıklılık	1.00			
Problem Çözme Güveni	-0.05	1.00		
Kişisel Kontrol	-0.147*	0.037*	1.00	
Yaklaşma Kaçınma	-0.055	0.071*	0.051*	1.00

(* $p<0.05$, ** $p<0.01$, *** $p<0.001$)

Tablo 5 incelendiğinde, psikolojik dayanıklılık ile kişisel kontrol arasında pozitif yönlü düşük ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.15$, $p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılıklarının incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunu; kız öğrenciler, kasabada yaşayanlar, gelirleri orta düzeyde olanlar, eğitim hayatlarında kendilerini başarılı bulanlar ve aileleri ile iyi ilişkiler kurabilen bireyler olduğu belirlenmiştir. Çalışmadaki öğrencilerin, anne eğitim durumu incelendiğinde ise büyük bir kısmının okuryazar olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin problem çözme becerileri orta düzeyde bulunmuştur (102.72 ± 21.85). Bu değer problem çözme düzeylerinin orta değer biraz üzerinde olduğunu göstermektedir. Kaya'nın, Kelleci ve Gölbaşı'nın hemşireleri değerlendirdiği çalışmada PÇE ölçek toplam puan ortalaması orta düzeyde olduğu belirtilmiştir (Durmuş, Gerçek, & Çiftçi, 2017; Kaya, 2005; Kelleci & Gölbaşı, 2004). Bu bulgular çalışmamızın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puan ortalamaları 98.52 ± 17.78 olarak bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Güngörmüş ve arkadaşlarının (Güngörmüş, Okanlı, & Kocabeyoğlu, 2015) hemşirelik öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada Psikolojik Dayanıklılık toplam puan ortalaması yüksek bulunmuştur. Bu çalışmada dayanıklılığın orta derecede olması farklı gruplardan öğrencilerle yapılmasından kaynaklanabilir. Bu sonuçlar, yapılan bu çalışma bulguları ile farklılık göstermektedir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre problem çözme becerileri toplam puan ortalaması ile ölçek alt boyut puan ortalamasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Gültekin'in, Nezu'nun, Şahin'in öğrencileri değerlendirdiği çalışma bulgularıyla bu araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir (Güntekin, 2006, Nezu, 1985; Sahin et. al., 1993).

Bu çalışmada kızların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Oktan ve arkadaşlarının, Aydoğdu'nun, Hannah ve Morrissey'in, Chan'ın, Benishek ve Lopez'in öğrencileri değerlendirdiği çalışmadaki bulgular, bu

çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Aydoğdu, 2013; Benishek & Lopez, 1997; Chan, 2003; Hannah & Morrissey, 1987; Oktan, Odacı, & Çelik, 2014). Bu bulgular ışığında kızların erkeklere göre; özgüven sahibi olma noktasında, otokontrol faktöründe, algılama kapasitesinde, iyi bir eğitim almak için verilen uğraşta ve sosyal desteğe sahip olmada daha iyi oldukları söylenebilir.

Önder ve Gülay'ın, Cole ve ark.'ın, Güngörmüş ve ark.'nın çalışmasında da cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı bir farka yol açtığı belirtilmiştir (Cole, Feild, & Harris, 2004; Güngörmüş et. al., 2015; Önder & Gülay, 2009). Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ile PÇE arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yerli'nin yöneticileri değerlendirdiği, Kaya'nın hemşireleri değerlendirdiği çalışma bulgularıyla bu araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir (Kaya, 2005; Yerli, 2009). Bu bulgular doğrultusunda yaşın problem çözme becerisi üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

YPDÖ toplam puan ortalaması ile yaş arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda birey yaşının psikolojik dayanıklılığı etkileyen önemli bir kavram olduğu ve bireyin psikolojik dayanıklılığı artırmada kendi ihtiyaç ve duygularına dikkat ettiği, geleceğe yönelik olumlu düşündüğü, özgüven sahibi olduğu, her zorluktan sonra bunu fırsata dönüştürdüğü, yakın çevresiyle iyi ilişkiler sürdürebildiğini söyleyebiliriz (Felten, 2000; Wagnild, 2009).

Bu çalışmada öğrencilerin anne eğitim durumu ele alındığında; gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik, aile uyumu, sosyal kaynaklar alt boyutu ve toplam puan ortalamasının anlamlı olmadığı fakat yapısal stil alt boyut puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu öğrencilerin, gündelik işlerini yerine getirebildiğini, bunun planını yapabildiği, bu işlerin organizasyonunu sağlayabilme yeteneğine sahip oldukları söylenebilir. Ağır'ın, Güngörmüş ve arkadaşlarının üniversite öğrencilerini değerlendirdiği çalışma bulguları, yapılan bu çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir (Ağır, 2007; Güngörmüş et. al., 2015).

Çalışmada öğrencilerin baba eğitimine göre PÇE alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamalarının arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ağır'ın, Güngörmüş ve arkadaşlarının ve Bahadır'ın öğrencileri değerlendirdiği çalışma bulguları, yapılan bu çalışma bulguları ile benzerlik göstermemektedir (Ağır, 2007; Bahadır, 2009; Güngörmüş et. al., 2015).

Araştırmaya katılan bireylerin ailelerinin, kendilerine karşı tutumlarını nasıl algıladığı incelendiğinde; öğrencilerin psikolojik dayanıklılık toplam puan ortalamasının ve aile uyumu ölçek alt boyut puan ortalamasının arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği fakat sosyal kaynaklar, sosyal yeterlilik, kendilik algısı ölçek alt boyut ve toplam puan ortalamasının anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu bulgu öğrencilerin aileleriyle iyi bir iletişim kurduğu ve onlardan yeterince destek aldıkları söylenebilir.

Araştırma sonucunda elde edilen açıklayıcı değişkenlerden problem çözme güveni, yaklaşma kaçınma ve kişisel kontrolün çalışmaya katılan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyine anlamlı bir etkiye sahip olduğu ve psikolojik dayanıklılık düzeyini kısmen açıkladığı söylenebilir. Yapılan regresyon analizi sonucunda değişkenleri ayrı ayrı değerlendirdiğimizde problem çözme güveni ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusuna göre öğrencilerin yeni problemleri çözme becerisine olan inançlarının psikolojik dayanıklılığını etkilemediğini söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak kadın, 24 yaş altında, şehirde yaşadıkları, orta düzey gelire sahip oldukları, aileleri ile iyi ilişkiler kurabildikleri, öğrenci annelerinin büyük bir kısmının okuryazar olmadığı, öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta değer üstünde olduğu, öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının orta düzeyde olduğu, öğrencilerin okul ve aile hayatlarında sosyal yeterlilik sağladıkları, ayrıca sosyal aktiviteler içerisinde yer almak istedikleri, problem çözme becerileri ve psikolojik dayanıklılığının cinsiyete göre anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; psikolojik dayanıklılığı artırmak ve problem çözme becerilerini geliştirmek için gençlerin sosyal etkinliklere yönlendirilmesi, dayanıklılığı artırmak ve problem çözme becerilerini geliştirmek için öğrenci annelerinin eğitim durumunu iyileştirici projeler düşünülebilir, öğrencilerin eğitim hayatında kendilerini başarılı bulma durumunun daha geniş kapsamda incelenmesi, öğrencilere problem çözme beceri stratejileri ile psikolojik dayanıklılıkları artırmaya yönelik eğitimlerin verilmesi, öğrencilerin sorunlarına cevap verebilen psikolojik danışmanlık hizmetlerinin artırılması önerilebilir.

Kaynakça

- Ağır, M. (2007). *Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki*. Unpublished Doctorate Dissertation, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydoğdu, T. (2013). *Bağlanma stilleri, başa çıkma stratejileri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Unpublished Master's Thesis, Gazi University Institute of Educational Sciences.
- Bahadır, E. (2009). *Sağlıkla ilgili fakültelerde eğitime başlayan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Basım, H., & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Benishkek, L.A., & Lopez, F.G. (1997). Critical evaluation of hardiness theory: Gender differences, perception of life events, and neuroticism. *Work & Stress*, 11(1), 33-45.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chan, D.W. (2003). Hardiness and its role in the stress-burnout relationship among prospective Chinese teachers in Hong Kong. *Teaching and Teacher Education*, 19(4), 381-395.
- Cole, M.S., Feild, H.S., & Harris, S.G. (2004). Student learning motivation and psychological hardiness: Interactive effects on students' reactions to a management class. *Academy of Management Learning & Education*, 3(1), 64-85.
- Gültekin, A. (2006). *Psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deary, I.J., Watson, R., & Hogston, R. (2003). A longitudinal cohort study of burnout and attrition in nursing students. *Journal of Advanced Nursing*, 43(1), 71-81.
- Durmuş, M., Gerçek, A., & Çiftci, N. (2017). Sağlık çalışanlarının problem çözme becerilerinin kanıta dayalı tutum algıları üzerindeki etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(53), 648-661.
- Earvolino-Ramirez, M. (2007). *Resilience: A concept analysis*. Paper presented at the Nursing forum.
- Felten, B.S. (2000). Resilience in a multicultural sample of community-dwelling women older than age 85. *Clinical Nursing Research*, 9(2), 102-123.
- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J.H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: What are the central protective resources behind healthy adjustment? *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 65-76.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A., & Kocabeyoğlu, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 6(1), 9-14.
- Günüşen, N.P., & Üstün, B. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ile kontrol odağı arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 4(2), 72-77.
- Hannah, T.E., & Morrissey, C. (1987). Correlates of psychological hardiness in Canadian adolescents. *The Journal of Social Psychology*, 127(4), 339-344.
- Heppner, P.P., & Krauskopf, C.J. (1987). An information-processing approach to personal problem solving. *The Counseling Psychologist*, 15(3), 371-447.

- Kanbay, Y., Aslan, Ö., Elif, I., & Kılıç, N. (2013). Problem solving and critical thinking skills of undergraduate nursing students. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 244-251.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, E. (2005). *Hemşirelerin problem çözme becerilerinin ve etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kelleci, M., & Gölbaşı, Z. (2004). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 1-8.
- Magnussen, L., & Amundson, M. J. (2003). Undergraduate nursing student experience. *Nursing & Health Sciences*, 5(4), 261-267.
- Manzano García, G., Calvo, A., & Carlos, J. (2012). Emotional exhaustion of nursing staff: influence of emotional annoyance and resilience. *International Nursing Review*, 59(1), 101-107.
- Nezu, A.M. (1985). Differences in psychological distress between effective and ineffective problem solvers. *Journal of Counseling Psychology*, 32(1), 135-138.
- Oktan, V., Odacı, H. ve Çelik, Ç.B. (2014). Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın yordanmasındaki rolünün incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 140-152.
- Önder, A., & Gülay, H. (2009). Reliability and validity of parenting styles & dimensions questionnaire. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 508-514.
- Özlek, S. (2003). *Lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini yordayan bazı değişkenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Rickwood, D., Deane, F.P., Wilson, C.J., & Ciarrochi, J. (2005). Young people's help-seeking for mental health problems. *Australian E-Journal for The Advancement of Mental Health*, 4(3), 218-251.
- Sahin, N., Sahin, N.H., & Heppner, P.P. (1993). Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4), 379-396.
- Seligman, M.E., Ernst, R.M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35(3), 293-311.
- Storrie, K., Ahern, K., & Tuckett, A. (2010). A systematic review: Students with mental health problems-a growing problem. *International Journal of Nursing Practice*, 16(1), 1-6.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2010). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Terzi, Ş. (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Wagnild, G. (2009). A review of the Resilience Scale. *Journal of Nursing Measurement*, 17(2), 105-113.
- Wells, N., Free, M., & Adams, R. (2007). Nursing research internship: Enhancing evidence-based practice among staff nurses. *Journal of Nursing Administration*, 37(3), 135-143.
- Yerli, S. (2009). *İlk ve orta öğretim okullarındaki yöneticilerin duygusal zeka ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yıldız, S.A. (2006). Ebeveynin problem çözme becerisini geliştirmeye yönelik deneysel bir çalışma. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 24, 231-244.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yung, P., Fung, M.Y., Chan, T.M., & Lau, B.W. (2004). Relaxation training methods for nurse managers in Hong Kong: A controlled study. *International Journal of Mental Health Nursing*, 13(4), 255-261.